

den Haag, Gronwts. 173
13 Januari 1904

Geachte Heer Smouk Hergrove

Eenige dagen geleden zond ik u een overdruchte van een aankondiging van uw werk over het Goxöland en zijne bewoners, met het voor nemen die toezending door eenige letteren te doen volgen; en nu word ik ver-
zacht door uw schrijven van 16 Dec. waarvoor ik u te zeer te dank. Eerst in die aankondiging, welke ik op verzoek van de redacteur der T. G. schreef, maar die ik volgaarne ter hand nam; ik hoop dat u er genoegegen in sult nemen, en haar sult beschouwen als een zekelijke inhoudsvoorzending, meer heb ik er niet van willen, noch mogen maken; ik vond t noodig dat er in de T. G. melding van werd gemaakt en dat daer niet lang in gewacht moest worden, daarom nam ik het verzoek v. d. redacteur, die er overhands niemand anders voor wist dadelijk aan. —

Dat u wat opdraagt tegen dien 20 daagzken tocht v. v. naar Djambi, en wel na kwarts dagen, kan ik mij best over stellen en ik vind t gelukkig dat u na 3 dagen beschoot terug te Keeren, de gevolgen zouden anders wel eens slechter hebben kunnen worden; indien u méér door Kwarts geplaatst mocht worden, dan moest u eens eenigen tijd naar een frizjher klinaat ver-

huizen, althans wanneer die koorts een gevolg van malaria is; in ieder geval is ik geneigd, dat u nu besloten hebt over eenigen tijd naar Holland te komen; dat zou dan zijn in het voorjaar van 1905; mochten koorten zich herhalen, dan zult u wel overwegen er toe overgegaan, ten zij het werk u al te zeer mocht vasthouden. - Met het oog op het in September a.s. optreden van een nieuwen G.G., zal ik mij schikken voor de zaken beter zijn, dat u dan nog eenige maanden in Indië blijft.

Hoewel nu mijn "conversatie" met de D^r van der Wecke is afgebroken, zou ik in den Engelberg in den blaaz komst en bij dien oud G.G. zou willen spreken, hem toch wel bij die Excellentie kunnen introduceren; een briefje van mij zal altijd nog wel eenige uitwerking hebben; maar ik twijfel haast niet of E. zal ook zonder mijne tussenkomst veel troefing krijgen, en in ieder geval zou een schrijven van u hem kunnen aanbevelen. Ik bewonder de opoffering welke E. zich voor de goede zaak wil getroosten; het is finantieel geen kleinigheid zes maanden uit verloop te komen b. b. v. d. l.; dat zullen weinigen hem raden, en als hij dan nog maar succes heeft, maar dat blijft zeer onzeker; als zijn voorstellen geld kostten, de uitvoering daarvan beduidt ik, dan is er weinig kans; Java is nu het meest en het eerst aan de beurt, als er wat buitengewoon zal uitgegaven worden. Vraag ik schreef ik reeds dat ik E. gaarne

zal inlichten, en weg wijzen, voor zov ver dat in mijn vermogen is.

Mit het laatste aan mij gerichtte schrijven van het Bat. Genootschap zag ik met genoege dat u thans Voorzitter van de Directie zijt; men is dus afgeweken van de jaren lange gevolgd gewoonte om een P. v. J. tot voorzitter te benoemen, waardoor wel eens slaperig geleide vergaderingen het gevolg waren. Zou nu Mr. d. Chijs toch in de directie blijven; kan deze nog geen afstand doen van de leiding van zijn Numismatische verzameling? Hoe staat het met de ethnologische of etnogr. verzameling; van Dr Muller - win ik eenige gerichten overbracht en die wederkerig te zijn e beste wensen toedacht - vernam ik dat daarin, door de ziekte van Mevr. Ferrurier groote verwarring was gekomen; het is te hopen dat er iemand gevonden zal zijn, die er weer orde in heeft kunnen brengen; mij schijn heeft men zich tot P. M. Pleyte gewend, die er zeker wel de bekwame huid voor zal hebben, maar die stellig zijn eigen denkbeelden omtrent schikking enz. zal willen doorzetten; ik ken Pleyte uit den tijd van de Parijische tentoonstelling; erg ordelijk is hij ook niet, maar ten slotte komt de buel toch wel onder hem terecht.

Ja, het Bat. Genootschap schijnt nu, jettende uit het voorgroote Vethfonds een eigen expeditie naar Nieuw Guinea op te willen zetten; de Heer Posthumus Meyer, oud zeeofficier, schijnt, naar ik verneem, binnen kort naar Indië vertrokken, om de expeditie over te beraden; maar daar zult u mogelijk altes zouds van weten. Men wil naar de Soemba'sche eilanden.

Het is zeker treurig, dat er zoo weinig of geen overeenstemming is tusschen de beide groote Vereenigingen, die op exploratie gebied moeten samen werken; mijne sympathies zijn echter aan de zijde v. h. Neder. Genootschap; ik zou zeggen, dat geografie en onderzochtingen voorschans op den voorgrond moeten staan; natuur-historische komen dan later wel; de heeren van het natuur-historisch onderzocht zijn te langzaam, zij moeten zich te lang op eene plaats ophouden; en ik vind 't ook van meer gewicht dat men weet, wat voor land, en ook ongeveer wat voor volk, de onbekende stukken vormen of herbergen, dan dat men de planten en diervierd daarvoor kent; de geologen kunnen licht met de geografieken verkenneren niet trekken.

Ik ben er nog niet toegekomen te zorgen voor de reproductie of de copieën van de Kaarten en de teekening, waarover handelt 3 Genoot. Schaps laatz te schrijven; ik had althans andere dingen, die mij bezig hielden o. a. het opspreken van stukken die de vloer woedig heeft; de volgende maand zal ik er werk van maken.

Op een verkooping van v. Stockholm in November jl. waren 8 teekeningen in 9. Tinkt, van dezelfde soort als de groote verzameling (Rach c. s.) en daaronder 2 die het Bot. Gen. nog niet heeft; ze werden eiltes te zamen verkocht en gingen te duur; in teugelen is hier deers alomden het bevestig gelooft dat er nog meerdere van die teekeningen te verwachten zijn; het was echter dat van vele, zoo niet van allen duplicaten of copieën bestaan. — In de hoop, dat U zom in gpe den welstand uwer ont. vangen, blijf ik als altijd, bezogachtend en gebied Uwen Dw.

H. Bor hoven

3/1 '04

X01

Hogedelgote. Meer.
D^r: C. Snouck Hurgronje

Adviseur van Indische en
Arabische zaken

te

Batavia (Wettwerden)

Ned. Oost-Indië

beantw.

19/11 '04.

afzender:
H. Bosboom
den Haag
Pioniersstr. 173

X02

den Haag 16-3-15
van der Heimstr. 70

Waarde Smouck

Zie hier mijn advies in zake Bandarkeven.

Ik leg hier bij over, een op de zaak betrekking hebbend schrijven van Mr. van Duventer, waaraan ik nog moet toevoegen, dat in ons Onderhoud op gisteren, nadat ik had aangestond dat op grond van nader inlichtingen, van den Onder-directeur der Haagsche Tentoonstellings-Academie, een cursus van drie jaren (in stede van de eerst gemaakte tweejarige) minstens noodzakelijk en daarvoor f 5000,- in stede van f 4000,- noodig zouden zijn, - Mr. van Duventer mij machtigde in zitting te maken van de goede kans, dat hier f 2000,- zonder kunnen verschaffen worden. Na overweging dat bij nader te bliken, al te geringe aanleg, het verblijf in Nederland zou worden behort, achtte ik niet noodig in mijn advies te vermelden; wel mag ik hier bijvoegen, dat Mr. v. D. mij zijde, in geval van buiten gewoon, groote gebreken (of te bliken) aanleg hier, allicht ook van andere zijde wel op hulp te rekenen valt.

Met het oog op de betrekkelijke korten tijd tusschen den 10^{den} September, zal 't wel zaak zijn de aangelegenheid spoedig te behandelen.

Ook zal het noodig zijn, dat de teekeningen, - met het oog op aanschouwing en vertooning in Indië - een touw worden, worden. Ik wil die wel zelf naar beiden komen brengen, als ge deze week, een uurtje voor mij hebt, tevens om de zaak zoo noodig nog verder te bespreken, en wèer eens aanspraak te hebben. Te eer stel ik dit voor, om dat ik ainst. Later. dag, noodzakelijk naar Dordt moet, waar het Hoofdbestuur van het R.N.V. een zeer zwerige algemene vergadering verwacht, zoo dat de bestuursleden zoo veel mogelijk aldaar verwacht worden, ~~zoodat~~ ik dit maal niet naar de v. Galenstr. kan komen. -

Met dank te slotte voor uw vriendelijke noodiging en voor de goede berichten in uw kaart verzoekt, na hartelijken groet te wenschen

J. D. H. Bosboom

Nog bijgevoegd: de brief dd. 22 Dec. 14 van den heer Duyvetter met 2 bijlagen.

den Haag 27 Mei '18
van der Kleins tr. 70

Waarde Snouck

Ik ben zoo gewoon uw naam vermeld te zien als voorzitter van vereenigingen, commissies, enz., dat ik aan uw benoeming tot Voorzitter van de Afd. Letterkunde der Koninkl. Akademie van Wetenschappen eigenlijk zoo geen aandacht schonk

Voiz enig nadenken heb ik echter begrepen, dat deze voorzitters benoeming toch wel iets zeer bijzonders is. Ik moet toch aannemen, dat gij daartoe verkozen zijt op voordracht van twee medelieden in die Akademie, dus van de, op wetenschappelijk gebied, hoogst staande mannen in ons vaderland.

Ik mag dan ook zeker wel aannemen, dat deze benoeming tot Voorzitter zelfs voor u een onderscheiding is, zoodat ik u van hante daarmee gelukwensch; die felicitatie komt laat, maar is dan en ook dubbel welgemeend.

Meldde ik u eenigen tijd geleden, dat de Haam, wegens gebrek aan medewerking a.a.m.m., de te moeten afzien van het leiderschap voor het

Bataviagedenkbuch, thans is mij gelukkig
dat hij zich daaraan, toch nog wel laat ge-
lygen liggen, daar hij mij verwacht en, en ander,
in verband met dat gedenkboek, na te gaan.

Wel echter schijnt nu vast te staan dat het
gedenkboek niet op den gedenkday zal wor-
den uitgegeven; en nu heeft te Batavia inge-
zien, dat nu, is de tegenwoordige omstan-
digheden, onmogelijke daarmede in Mei '91
zou kunnen gered zijn, wat ik mij wel
kan verklaren. —

Wat hebben wij in 't algemeen en moei Meimand;
gedurende de pinkstondagen het ik in ^{en naki} Utrecht
genoten van het moei wien ^{en} en van de nabijheid
van Willy en Jac. t. M. als ook van eenige vrienden
en kennissen.

Mocht het moei wien ook gunstig werken op
den groei van de nuttige gewassen, thans is een
tein geteld; onze vrouwen zal daar zeker ook
schik in hebben.

Met hartelijken groet, steeds uw

H. D. H. Boerboom

den Haag 19 Apr. '23
van der Heimstr. 70

Waarde Smouck

Daar ik de laatste weken, weder meer last van de maagkwaal had, moet ik mij in het nemen van beweging beperken, zoo dat ik, tot mijn spijt, aanst. zaterdag niet tot de gewone ontmoeting in de van Galenstr. zal kunnen komen. Door het volgen van een melkdiët en het slechts heel weinig beweging nemen is er reeds merkbaar een verbetering gekomen, zoodat ik door het voortzetter van dien leefregel, nu verwacht de kwaal spoedig meer in het vorige stadium te zullen hebben teruggebracht.

Op den Tweeden paaschdag bracht ik, met Willy en Jacob, een bezoek aan de Jan v. Nas. sandstraat 43; wij vonden Aben dan on

slap en nog al klagende over maag en ingewand.
 des, die nog steeds niet normaal werken; hij
 moet zich dus nog veel ontzeggen en zeer voor-
 zichtig zijn; viel gaet hij uit, maar ook
 dat met mate en voorzichtigheid; onder
 het praten heeft hij wel wat op en bleek hij
 weder vol belangstelling voor veel wat ter
 sprake kwam. Mornew maakt 't tamelijk
 goed. Wellicht hebt gij, trouwens, nog later
 berichten. Hij lijkt 't, dat hij s. vooral
 de zenuwen en groote rol spelen.

Ik genoot van het werk van de Haan, waar
 van ik het 2.de deel nu ook, een paar weken
 geleden, ontving. Het is haast ongelooflijk
 zoveel studie en nasporing er aan ten grond-
 slag ligt; men zou kunnen zeggen, iedere zin
 haast, berust op onderzoek; en dan de
 stijl, de wijze van mededeeling, de wendingen

en overgangen zijn keurig en witsomt verzorgd.
 Het is allen jammer, dat hij door eenige onno-
 dige uitlatingen, blijk geeft van zijn haat voor
 de Duitschers; zoo noemt hij bij het verhalen
 van een daad van een Pruis, deren „Boche“ en
 spreekt hij op ironische wijze van „de beemin-
 lijke natuur“ der Duitschers. Ook noemt hij
 in zijn eigen werk „dit rampzalig gedenkboek“,
 hetgeen door niemand begrepen zal worden.
 Het zij nu, zoals ik, weet niet met welken
 tegensin hij 't werk volbracht en met welk
 een afkeer hij van Indië bij beriedel was.

Maar ondanks deze feiten is de Haan's werk
 n. m. m. een onvervalpsen gedenkboek en een
 onuitputtelijke bron voor degenen, die zich
 van het leeuw in Oud-Batavia op de hoogte willen
 stellen. En men moet de platen atlas nog komen, die
 zal ook nog heel wat in tenessants brengen.

In de hoop dat hij 't, allen, in goede, wel.
stand zullen zijn, is 't bijzonder dat gij geen
last meer zult hebben van de beklemming
welke u voor een maand nog wat hinderde;
is in de verwachting u de volgende maand
weder te ontmoeten, als steeds na hartelijken
groet Uwen

H. D. H. Bosboom

's Gravenhage 30 Mrt. '26
van der Heimstr. 70

Waarde Smouck

Alleen om uwentwil en moetende aannemen, dat niemand anders genegen is het levensbericht van Abendanon te schrijven, ben ik bereid te trachten die taak te vervullen, in de hoop tevens dat Edu A. mij het „chronologisch gezamen” en de bibliographie zal willen en kunnen verschaffen. Ik schrijf hem nu dadelijk.

Alben nog dit: zou het verzoek niet tot Prof^r Coenpentiër Alting gericht zijn.

Daar ik maandag 22 dazer, des voor middags in de Pieter Mothstr [W. en W. fonds] moest zijn, heb ik in het tram huisje op de aankomst van de tram uit Heiden gewacht, ten einde 26 naar het Huis van Bewaring „te geleiden”; toen echter een tram uit Heiden 11 $\frac{1}{4}$ aankwam, zonder 26, en ik verrees omdat de volgende eerst een half uur later zou komen, ben ik maar wegggaan; mogelijk hebt ge u nog kunnen afmaken van die tolkfunctie of heeft het verhoor op een ander uur plaats gehad.

Hoewel ik met genoege vernam, dat ge de tram
 zaterdag (20) nog gegaald hadt, zoo zeg ik u, dat
 zoo iets een volgende maal niet meer mag voor-
 komen; overhaast loopen is verboden voor ons; het
 vertrek was echter zoo overhaast, dat ik eerst daar-
 na dit berwaar voelde opkomen.

Over 1 Mei schrijf ik nog wel; het zou kunnen
 zijn, dat ik, in verband met den 70sten verjaardag van
 Muller, verhinderd zou kunnen zijn, naar de
 van Galen str. te komen, die overigens, voorschanda
 althans, ons punt van samenkomst moet blijven.

Met harteliken groet, ook aan de huisgenooten,

Uwen

H. D. H. Noorboom

5 Gravenhage 1 Juli '26
Van der Heimstr. 70

Waarde Snouck

Juist had een mijner kennissen mij het
Telegraaf n^o. gebracht, waarin uw artikel over
de echtscheiding in den Islam, toen ik kort daarop
uwe zending ontving, waarin tevens uwe bespre-
king van Zeki Mubarak's proefschrift.

Geeft het eerste blijk van uw journalistiek ta-
lent, het tweede doet uw diepgaande kennis van
de stroomingen in het Mohammedaansche ges.,
tesleven en van de vele strijdvragen in de Moslimsche
wereld duidelijk uitkomen.

Ontvang mijn hartelijken dank voor de toezending;
het tweede geschrift zal ik zeker nog wel eens een
keer meer lezen; die Moslimsche theologische gezicht-
punten doen mij altijd denken aan den strijd in de Chris-
telijke, vooral in de Gereformeerde Kerk. Maar wat
heeft Zeki zijn studie over een wijd gebied verbreid;
we ver gaan de Gravenhorts G. S., naar ik meen, niet;
wel deed dit mogelijk wijlen Prof' Bavink, maar die
zag ook wijder en objectiever dan de meeste „gerefor-
meerden“.

Voor de verbeteringen door U aangebracht in het levensbericht zeg ik U nogmaals dank; ik kon me volgens brief van D. C. Serrurier al spoedig den dank proef wachten. Ik wijdde in mijn brief aan deze wat uit over die bewuste ij, in de hoop van H. Ed. eenige grondige weerlegging van mijne opvatting te erlangen, maar zij zwerde mijn stokpaard niet aan. Kon ik overtuigd worden van de onjuistheid mijner opvatting dan zou ik die laten varen. Ik onderwerp mij aan vele conventie's, die ook soms vreemd schijnen, omdat daaraan toch dikwils iets goeds of nuttigs ten grondslag ligt, vooral in de conventie's der Samenleving; maar in die ij kwetter is, dunkt mij, minder sprake van conventie, dan van sleur en nu zou ik de oorsprong, de bron, van die sleur willen kennen. Aan de vele uitspraken, van de e heb ik wel gedacht, maar daarin weet ik geen verbetering aan te brengen, ten zij men met accenten zou willen werken, of voor de e en de e verschillende letterteekens zou willen invoeren, maar daaraan is natuurlijk niet te denken, terwijl de verwanging van de ij door e of des noods de e voor de hand ligt.

Na berijding van mijn stokpaardje kom ik nu tot iets anders. Ik had wel gelezen in den Jan Sten catalogus, dat de vader van J. S. Katholiek was geweest, maar dat was bij mij wat verdoereld; in ieder geval dinsdag daecht ik er niet dadelijk aan. Maar nu vraag ik mij af, of van Goyen, met wiens dochter J. S. huwde dan ook Katholiek zou zijn geweest, zoodat ik mij voorstel te trachten dit te weten te komen. In het algemeen, aan de vroeg 17de eeuwse Hollanders denkende, houdt men deze voor Calvinisten meest, maar eigenlijk zal moeten aangenomen worden — Thuis weer daar trouwens reeds op — dat er nog heel wat van het oude geloof onder waren, al moesten ze hun mis dan ook in achterafgelegen of halfverborgene huizen bijwonen.

En nu ten slotte nog een woordje over den prachtig verloop, dinsdag. Vader ter Meulen, was zoo geheel zich zelf en zoo op z'n gemak, dat gij en uwe vrouw hem geheel hebt leeren kennen, zoo als hij is; eenvoudig, spraakzaam, soms heel aardig en altijd helder; en met de doofheid ging 't ook wonder wel, 't leek wel of uwe stem hem bijzonder goed te verstaan was.

Wij allen hadden, ook dank zij uwe beiden hartelike

en uine gastrijheid en uw beider vriendelike-
heid een recht prettigen dag, die bij ons in zeer aan-
gename herinnering zal blijven.

Met vriendenschappeliken gewet en dank, waken
uw vrouw, als steeds Uwen

J. D. H. Bosboom

Heden nam. neem ik mij voor een bezoek te brengen
aan Mevr. de Wed' Abandonen Raen Heffrust 3, Rijswijk

1926-07-11

01

's Gravenhage 11 Juli '26
van der Heimstr. 70

Waarde Smouck

Na herlezing van uw bespreking van het
proefschrift van D^r. Zekî Mubârak kom ik daar,
op nog even terug.

Het is haast overstelpend zoo veel stroomingen,
opvattingen en beschouwingen er in de Mos-
limsche wereld leven en tot strijdvragen aan-

leiding geven; en gij kent die alle en weet ze
duidelijk tegen over elkaar te zetten. Het is stel-

lig een daad van zedeliken moed en van die-

pe overtuiging van D^r. Zekî, dat hij tegen zov'n
veel geerden asket als Gharâli stelling ge-

nomen heeft, al had hij daarin ook voorgangers

en al stond D^r. Mansiur Fahmî ook aan zijne

zijde grootendeels. Als de op nieuw tot blies ge-

komen Universiteit te Cairo in kracht blijft

toenemen en dan ook kennis neemt van de ge-

schriften van Islamkundigen in alle talen kan zij

eene omwenteling te weeg brengen in de moslim-

sche wereld.

En nu zult gij deze week, met vrouw en dochter naar de Steeg trekken; van harte hoop ik dat gunstig weer u allen zal verhengen en aanleiding zal geven tot tochten in de omstreken; terwijl ik tevens de hoop uitspreek dat geen minder goede berichten omtrent Uwe zuster Jaqueline u zullen komen verontzusten.

Met vriendschappeliken greet, als steeds
Uwen

H. D. H. Besboom

Ik geef uwe bespreking ter lezing aan Vader ter Heulen, en aan Jacob, die er beide om vraagen.